

Grażyna Gulińska, Renata Skrzypek, Anna Wieczorek

***Placówki biblioteczne
kieleckich szkół podstawowych
w latach 1975–1990***

Współczesna szkoła nie może prawidłowo funkcjonować bez dobrze prowadzonej biblioteki. Szkolna placówka biblioteczna jest miejscem, w którym powinny skupiać się wszelkie działania dydaktyczne i wychowawcze mające na celu wszechstronne przygotowanie młodego pokolenia do uczestnictwa w życiu społecznym, gospodarczym i politycznym kraju¹. Biblioteka szkolna przygotowuje uczniów do samodzielnej pracy i jest ważną instytucją przyczyniającą się do wyrównywania startu intelektualnego dzieci i młodzieży pochodzących z różnych środowisk. Uczniowie powinni wynieść ze szkoły przede wszystkim umiejętność poszukiwania i korzystania z informacji, posługiwania się książką jako źródłem wiedzy. Umiejętności te zdobywają głównie w bibliotece szkolnej, stąd placówka ta coraz częściej jest przedmiotem zainteresowania nie tylko badaczy problematyki bibliotekoznawczej.

Niniejszy artykuł przedstawia sytuację bibliotek szkół podstawowych w Kielcach w latach 1975–1990. Analizę działalności szkolnych placówek bibliotecznych przeprowadzono w roku szkolnym 1994–1995 na podstawie dokumentacji bibliotecznej i szkolnej za powyższy okres oraz dostępnych opracowań. Pomocne okazały się także informacje uzyskane w trakcie wywiadów przeprowadzanych z bibliotekarzami zatrudnionymi w badanych placówkach.

¹ Funkcjonowanie bibliotek szkolnych w Polsce, ich zadania, ale i bariery utrudniające ich prawidłową działalność (intelektualne, organizacyjne, ekonomiczne) prezentuje M. Drzewiecki w pracy *Biblioteki szkolne u progu nowego stulecia. Tendencje w świecie – bariery w Polsce*. „Biblioteka w Szkole” 1995, nr 3, s. 3–5. Zob. też m. in. K. Atamańczuk, *Biblioteka szkolna jakiej oczekujemy*. „Biblioteka w Szkole” 1994, nr 10, s.3.

Warunki lokalowe bibliotek szkół podstawowych w Kielcach

Niezbędnym warunkiem prawidłowego funkcjonowania biblioteki szkolnej jest zapewnienie jej odpowiedniego lokalu. Zgodnie z obowiązującymi zaleceniami biblioteka powinna być zlokalizowana w miejscu łatwo dostępnym, izolowanym od hałasu, w lokalu suchym, właściwie oświetlonym i ogrzonym². W praktyce zalecenia te w badanych 31 bibliotekach nie są przestrzegane. Część lokali mieściła się na drugim piętrze, w kilku wypadkach wejścia do bibliotek znajdowały się na zewnątrz budynku szkolnego. Także wymóg takiej lokalizacji biblioteki szkolnej, aby drogi z sali i korytarzy do niej prowadziły, ale i odcinały ją od hałasu, najczęściej nie był realizowany.

Przeważały placówki biblioteczne zajmujące jedno pomieszczenie, w którym mieściła się zarówno wypożyczalnia, jak i magazyn oraz kilka miejsc czytelniczych. Sytuację lokalową bibliotek szkół podstawowych w Kielcach przedstawia tabela 1. Jak z niej wynika, powierzchnia pomieszczeń bibliotecznych jest bardzo zróżnicowana – od 5 m² w SP nr 29 do 192 m² w SP nr 32. Z 31 analizowanych placówek 18 dysponowało lokalem jednoizbowym z wydzielonym w nim jedynie kącikiem czytelniczym, natomiast 12 szkół dwoma i więcej pomieszczeniami. W bibliotece SP nr 29 z trudem mieściły się zbiory, nie było też możliwości zorganizowania w niej najskromniejszego nawet kącika dla czytelników. Ponad połowa badanych bibliotek szkolnych miała tylko wypożyczalnię. Brak czytelni utrudniał, a nawet uniemożliwiał pełne wykorzystanie księgozbiorów podręcznych, zwłaszcza podczas realizacji programu przysposobienia czytelniczo-informacyjnego, w którym księgozbiór czytelni odgrywa ważną rolę³.

² Zarządzenie Ministra Oświaty i Wychowania z 13 maja 1983 roku w sprawie programu pracy bibliotek szkolnych w resorcie oświaty i wychowania. Dziennik Urzędowy Ministerstwa Oświaty i Wychowania, dalej Dz. Urz. MOiW, 1983, nr 5, poz. 31.

³ H. Radziejewska, *Przysposobienie czytelnicze i informacyjne w szkole podstawowej. Koncepcja nowego programu*, „Poradnik Bibliotekarza” 1995, nr 1, s. 23–25. H. Radziejewska zwraca uwagę na fakt, iż realizacja programu przysposobienia czytelniczego i informacyjnego w praktyce pozostawia wiele do życzenia. Podobnego zdania są autorki poniższego artykułu. Tej negatywnej sytuacji sprzyjają mało precyzyjne zapisy dotyczące omawianej kwestii, zawarte w Statucie szkół publicznych dla dzieci i młodzieży z 19 czerwca 1992 roku.

Kadry biblioteczne

Ranga biblioteki szkolnej w dużym stopniu uzależniona jest od pracującego z młodzieżą nauczyciela – bibliotekarza, od jego sprawności intelektualnej, kultury czytelniczej, pracowitości i sumienności w wykonywaniu codziennych zadań. Bibliotekarz szkolny powinien być wyposażony w fachową wiedzę teoretyczną i praktyczną oraz w wiedzę ogólnopedagogiczną. W zakresie wiedzy fachowej przede wszystkim winien znać całokształt zadań związanych z funkcjonowaniem biblioteki, poczynając od techniki bibliotekarskiej, tj. zasad gromadzenia, ewidencjonowania, opracowania bibliotecznego, przechowywania, udostępniania, konserwacji i selekcji zbiorów, na sprawach administracyjnych kończąc. Niezbędna jest nadto orientacja w kanonie lektur szkolnych, w programach nauczania, rozeznanie w literaturze pięknej, popularnonaukowej, pedagogicznej. Nieodzowna jest także znajomość zasad budowy aparatu informacyjnego (katalogi, kartoteki zagadnieniowe, księgozbiór podręczny, bibliografie, informatory) oraz warunków współpracy z innymi bibliotekami, przede wszystkim zlokalizowanymi w najbliższym środowisku⁴.

Wobec tak licznych wymagań stojących przed nauczycielem – bibliotekarzem na stanowisku tym powinny być zatrudnione osoby o wysokich kwalifikacjach zawodowych i kulturze osobistej. Stan wykształcenia nauczycieli – bibliotekarzy w kieleckich szkołach podstawowych obrazuje tabela 2.

W roku szkolnym 1989/1990 w analizowanych placówkach pracowało 73 bibliotekarzy, z których 47 miało pełne kwalifikacje, 17 wykształcenie średnie z przygotowaniem bibliotekarskim, tylko 9 osób posiadało wykształcenie wyższe pedagogiczne bez przygotowania bibliotekarskiego. A zatem biblioteki szkolne coraz rzadziej stają się schroniskiem dla nauczycieli innych specjalności.

Księgozbiory szkolne

Zbiory biblioteczne stanowią podstawę istnienia danej placówki i jej właściwego funkcjonowania. Księgozbiór powinien być tak dobrany, aby zaspokajać potrzeby czytelnicze uczniów i nauczycieli, głównych użytkowników bibliotek szkolnych. Zarządzenie Ministra Oświaty i Wychowania w sprawie

⁴ M. Łodziński, *Wokół problemu kadr dla bibliotek szkolnych*, „Poradnik Bibliotekarza” 1985, nr 9–10, s. 232–234.

doboru książek i uzupełniania księgozbiorów szkolnych placówek bibliotecznych podaje następujące materiały biblioteczne jako niezbędne dla uczniów: lekturę obowiązkową i uzupełniającą, literaturę piękną polską i obcą, literaturę popularnonaukową, w tym czasopisma z różnych dziedzin wiedzy, książki pomocnicze, podręczniki (aktualnie obowiązujące), publikacje o charakterze społeczno-politycznym, wydawnictwa informacyjno-encyklopedyczne, wydawnictwa albumowe, materiały pozaksiążkowe (taśmy, płyty, przeźrocza)⁵. W *Programie pracy biblioteki szkolnej* z 1983 roku wyodrębniono dwie grupy materiałów, które powinny być gromadzone w placówce bibliotecznej, a mianowicie dokumenty piśmiennicze i niepiśmiennicze, i zaakcentowano, iż zbiory audiowizualne, będące dotychczas jedynie pomocami dydaktycznymi, mieszczą się w ramach zbiorów bibliotecznych⁶. W praktyce gromadzenie materiałów audiowizualnych w bibliotekach większości szkół jest niewykonalne, po pierwsze ze względu na tradycyjne traktowanie tych materiałów przez nauczycieli jako pomoce dydaktyczne, po wtóre ze względów lokalowych, gdyż biblioteki często z trudem mieszczą zaledwie swój podstawowy księgozbiór. Wielkość księgozbiorów w omawianych szkołach ilustruje tabela 3. W roku szkolnym 1975/76 największą liczbą książek dysponowała biblioteka szkoły nr 24 – jej księgozbiór liczył 11 825 egzemplarzy. Powyżej 10 000 woluminów znajdowało się w bibliotekach szkół nr: 6 i 9. Do tej grupy w roku szkolnym 1983/84 dołączyły kolejne szkoły podstawowe: nr 3, 11, 13, 15, 16, 18, 22, 27, 28, a księgozbiory bibliotek szkół nr: 10, 19, 24, przekroczyły 15 000 woluminów. Najmniejszą liczbą książek dysponowała szkoła nr 31, która funkcjonowała dopiero trzeci rok – stąd jej księgozbiór liczył tylko 4 650 egzemplarzy. W roku szkolnym 1989/1990 księgozbiory powyżej 10 000 woluminów, oprócz wymienionych szkół, posiadały też biblioteki w szkołach nr: 1, 7, 17, 20, 21, 26, 31. Spośród 31 omawianych placówek w 8 bibliotekach zbiory liczyły poniżej 10 000 książek – w SP nr 4 – 5 985 wol., SP nr 5 – 9 725 wol., SP nr 8 – 7 890 wol., SP nr 23 – 3 800 wol., SP nr 25 – 8 100 wol., SP nr 29 – 5 000 wol., SP nr 32 – 8 349 wol., SP nr 33 – 5 482 wol. Najliczniejszy księgozbiór posiadały biblioteki w szkołach nr 27 (21 524 wol.) i nr 30 (21 093 wol.). Nie udało się dotrzeć do wszystkich informacji dotyczących liczebności księgozbioru w badanych bibliotekach szkolnych. W dokumentach bibliotecznych i szkolnych brakowało sprawozdań z ich działalności, księgi inwentarzowe nie zawsze po-

⁵ Zarządzenie Ministra Oświaty i Wychowania z 15 maja 1980 roku w sprawie doboru książek i uzupełniania księgozbiorów bibliotek szkolnych. Dz. Urz. MOiW 1980, nr 6, poz. 40.

⁶ *Program pracy biblioteki szkolnej. Załącznik do Zarządzenia Ministra Oświaty i Wychowania z 13 maja 1983 roku w sprawie programu pracy bibliotek szkolnych w resorcie oświaty i wychowania.* Dz. Urz. MOiW 1983, nr 5, poz. 31.

dawały daty wpływu określonych publikacji, stąd trudno było ustalić wielkość księgozbiorów w poszczególnych latach.

W budżecie szkoły powinny się znaleźć fundusze na zakup i konserwację książek, potrzebnego sprzętu, mebli, materiałów piśmienniczych, druków bibliotecznych, pomocy dydaktycznych itp. Wydatki na powyższe cele winny być pokrywane z budżetu szkoły, ale ze względu na skromne możliwości finansowe szkół są one często uzupełniane dotacjami pochodzącymi ze składek komitetów rodzicielskich. Wysokość kwoty przeznaczonej na zapewnienie prawidłowego funkcjonowania biblioteki winna być ustalana na początku danego roku budżetowego, co pozwala właściwie planować wydatki biblioteczne⁷. Analiza budżetów omawianych szkół wskazuje, iż placówki te w większości borykały się z problemami finansowymi. Jedną z dróg wyjścia z zaistniałej sytuacji było m.in. organizowanie przez biblioteki różnych imprez np. kiermaszów książek, z których dochody przeznaczano na zakup potrzebnych lektur.

Czytelnictwo

Ostatecznym efektem działalności bibliotek są osiągnięte przez nie wyniki czytelnicze. Tabela 4 przedstawia przeciętną liczbę przeczytanych książek przypadających na 1 ucznia w analizowanych placówkach bibliotecznych. Liczby te pozwalają określić stan czytelnictwa w poszczególnych szkołach. Nie zdołano zebrać wszystkich informacji dotyczących czytelnictwa uczniów w latach 1975–1990. Biblioteki nie zawsze przechowują dzienniki biblioteczne, a w protokołach posiedzeń rad pedagogicznych często brakuje danych o czytelnictwie. Sytuacja taka miała miejsce na przykład w Szkole Podstawowej nr 33, która rozpoczęła pracę w roku szkolnym 1989/1990. Nauczyciele – bibliotekarze przygotowywali wówczas lokal biblioteki i jej księgozbiór do udostępniania. Stąd też nie mamy danych o czytelnictwie uczniów w tej placówce. Z analizy tabeli 4 wynika, iż w latach siedemdziesiątych średnia liczba przeczytanych książek przez jednego ucznia kształtowała się w granicach od 8,2 (SP nr 1 w roku szkolnym 1978/79) do 33,7 (SP nr 16 w roku szkolnym 1979/1980). Ożywioną pracę czytelniczą prowadziły ponadto szkoły nr 3, 5, 6, 11, 18, 22, 24, 26, 28, w których jeden uczeń średnio w ciągu roku czytał od 26 do 32 pozycji. Natomiast w latach 1980–1990 czytelnictwo spadło do 4,3 książek przeczytanych przez jedną osobę, co przykładowo można było zaobserwować w roku szkolnym 1985/1986 w SP nr 30. W roku szkolnym 1989/1990

⁷ Tamże.

czytelność uczniów szkół podstawowych nr 9, 15, 17, 23, 26, 31 osiągnęła najniższą średnią w historii istnienia tych placówek. Spadku czytelnictwa można się dopatrywać między innymi w zjawiskach społecznych i politycznych, które miały miejsce w tym okresie. Zmiany i przeobrażenia zachodzące w kraju po 1989 roku, a wyrażające się przede wszystkim w odchodzeniu od scentralizowanych zasad administrowania wszystkimi dziedzinami życia społecznego, gospodarczego i kulturalnego, rzutowały i nadal będą mieć wpływ na sposób funkcjonowania m.in. instytucji kultury, w tym bibliotek⁸.

Przełom lat osiemdziesiątych i dziewięćdziesiątych to ponadto okres, w którym rynek krajowy został nasycony sprzętem elektronicznym wysokiej klasy np. w postaci kaset wideo czy sprzętem komputerowym. Zwiększający się z roku na rok wybór filmów na kasetach wideo powoduje, że młodzież zamiast czytać lektury znacznie chętniej ogląda je na kasetach. Można ponadto zaobserwować, że dzieci i młodzież coraz więcej wolnego czasu spędzają przy telewizji czy też grach komputerowych niż książkach⁹.

Z przeprowadzonych badań wynika, że sytuacja w bibliotekach szkolnych Kielc, podobnie zresztą jak w innych tego typu placówkach w kraju, daleka była od ideału. Wpływ na taki stan rzeczy miało przyznawanie zbyt małych środków finansowych, brak odpowiednich pomieszczeń bibliotecznych, ich skromne wyposażenie, żeby wymienić tutaj jedynie podstawowe trudności i kłopoty, z którymi w latach 1975-1990 borykały się badane biblioteki szkolne¹⁰.

Na funkcjonowanie charakteryzowanych placówek wpłynęło także niewystarczające zainteresowanie ich sytuacją ze strony odpowiedzialnych za ten stan rzeczy władz oświatowych i samorządowych. O działaniach tych ostatnich w sferze kultury możemy przeczytać m.in. w jednym z artykułów K. Atamańczuk:

Samorządy gminne nie zawsze skutecznie działają w celu zachowania ciągłości ich tradycji kulturowej. W strukturze wydatków gminy kultura zajmuje marginesowe pozycje lub w ogóle nie uwzględnia się jej w budżecie. Dotyczy to zarówno bibliotek publicznych, jak i szkolnych¹¹.

⁸ Szeroko o wspomnianych procesach, a zwłaszcza wpływie struktur politycznych i administracyjnych na funkcjonowanie bibliotek publicznych, pisze J. Kołodziejska w pracy pt. *Kultura, gospodarka, biblioteki*, Warszawa 1992, s. 55 i n.

⁹ Problem ten wraz z konsekwencjami zaniku obyczaju czytania analizuje J. Wojciechowski w artykule *Telewizyjne dzieci*, „Biblioteka w Szkole” 1995, nr 1-2, s. 2-3.

¹⁰ Podobne problemy dotyczące działalności bibliotek szkolnych w Kielcach zaobserwowano w okresie wcześniejszym, tj. w latach 1945-1975.

Zob. G. Gulińska, *Biblioteki publiczne, szkolne i pedagogiczne w Kielcach w latach 1945-1975*, Kielce 1992, s. 59-85.

¹¹ K. Atamańczuk, *Biblioteki szkolne w mikrosystemie wychowawczym*, „Poradnik Bibliotekarza” 1996, nr 6, s. 1.

Tabela 1. Powierzchnia pomieszczeń bibliotecznych w roku szkolnym 1989/1990
(w m²)

Szkoła Podstawowa	Magazyn z wypożyczalnią	Czytelnia	Całkowita powierzchnia lokalu
Nr 1	84	-	84
Nr 2	50	-	50
Nr 3	50	-	50
Nr 4	8	-	8
Nr 5	32	-	32
Nr 6	36,4	-	36,4
Nr 7	24	-	24
Nr 8	42,5	-	42,5
Nr 9	50	-	50
Nr 10	50	50	100
Nr 11	50	14	64
Nr 13	60	30	90
Nr 15	39	24	63
Nr 16	50	-	50
Nr 17	80	60	140
Nr 18	60	-	60
Nr 19	50	-	50
Nr 20	50	-	50
Nr 21	50	50	100
Nr 22	48	-	48
Nr 23	24	-	24
Nr 24	48	-	48
Nr 25	14	-	14
Nr 26	58	-	58
Nr 27	100	20	145*
Nr 28	56,25	19,2	75,45
Nr 29	5	-	5
Nr 30	106	38	181*
Nr 31	70	80	150
Nr 32	120	72	192
Nr 33	80	48	148*

* doliczono powierzchnię pomieszczeń przeznaczonych na opracowanie zbiorów.

Źródło: Informacje uzyskane w trakcie wywiadów przeprowadzonych z bibliotekarzami szkolnymi w okresie od września 1994 do maja 1995 roku.

Tabela 2. Kwalifikacje nauczycieli bibliotekarzy kieleckich szkół podstawowych - stan w roku szkolnym 1989/1990

Szkoła Podstawo- wa	Liczba za- trudnionych bibliotekarzy	Wykształcenie		
		Wyższe z przy- gotowaniem bibliotecznym	Wyższe bez przygotowania bibliotecznego	Średnie z przygotowaniem bibliotecznym
Nr 1	4	4	-	-
Nr 2	2	1	-	1
Nr 3	2	1	1	-
Nr 4	1	-	1	-
Nr 5	2	1	-	1
Nr 6	2	-	1	1
Nr 7	2	1	-	1
Nr 8	1	-	1	-
Nr 9	2	1	-	1
Nr 10	2	2	-	-
Nr 11	2	1	1	-
Nr 13	2	2	-	-
Nr 15	3	3	-	-
Nr 16	2	1	1	-
Nr 17	4	4	-	-
Nr 18	3	3	-	-
Nr 19	2	-	2	-
Nr 20	1	-	1	-
Nr 21	3	2	1	-
Nr 22	2	-	1	1
Nr 23	1	1	-	-
Nr 24	2	1	-	1
Nr 25	1	-	1	-
Nr 26	2	-	1	1
Nr 27	5	3	2	-
Nr 28	2	1	-	1
Nr 29	1	-	1	-
Nr 30	7	7	-	-
Nr 31	3	3	-	-
Nr 32	3	2	1	-
Nr 33	2	2	-	-

Źródło: Informacje uzyskane w trakcie wywiadów przeprowadzonych z bibliotekarzami zatrudnionymi w badanych szkołach w okresie od września 1994 do maja 1995 roku.

Tabela 3. Stan księgozbioru w bibliotekach szkół podstawowych (liczba woluminów) w latach 1975/1976 – 1989/1990
/c.d. na s. 100

Szkoła Podst.	Rok szkolny																	
	75/76	76/77	77/78	78/79	79/80	80/81	81/82	82/83	83/84	84/85	85/86	86/87	87/88	88/89	89/90			
Nr 1				1 299	2 166	3 096	4 023	5 772	7 517	8 783	10 112	bd	12 186	bd	12 903			
Nr 2	bd	10 047	10 340	bd	bd	bd	bd	11 233	bd	bd	12 847	13 101	bd	15 506	16 200			
Nr 3	bd	bd	7 614	8 286	8 526	11 486	10 280	11 225	12 012	12 248	12 530	12 669	13 094	13 572	13 603			
Nr 4	4 088	4 142	4 221	bd	bd	4 464	4 900	5 121	5 206	5 061	5 414	5 818	6 221	5 487	5 985			
Nr 5	bd	6 780	7 276	7 103	7 663	7 674	7 709	7 785	7 687	7 465	8 897	9 778	9 150	10 401	9 725			
Nr 6	10 382	bd	bd	10 514	10 844	11 000	11 180	11 598	11 964	12 470	13 018	13 606	14 146	14 454	14 659			
Nr 7	6 617	6 728	7 052	7 276	8 000	8 121	8 337	8 241	8 390	8 557	9 125	9 487	9 882	9 911	10 149			
Nr 8	8 464	8 568	bd	bd	bd	bd	bd	7 489	7 504	bd	bd	bd	bd	7 735	7 890			
Nr 9	10 713	10 970	11 360	11 674	12 201	12 677	13 001	13 741	14 289	14 941	17 508	18 749	19 244	19 496	19 560			
Nr 10	bd	bd	12 970	13 287	13 992	14 324	bd	15 128	16 000	15 875	15 261	16 772	16 900	19 000	18 279			
Nr 11	bd	10 800	10 400	bd	11 567	bd	12 148	12 972	13 376	13 424	13 912	14 000	14 398	14 693	15 184			
Nr 13	8 775	8 877	8 985	9 109	9 322	9 667	10 574	10 667	11 014	11 385	12 909	13 156	14 656	14 641	15 048			
Nr 15	7 468	7 819	8 299	8 447	9 594	9 816	10 283	11 304	12 894	13 784	14 920	16 163	17 432	18 690	19 257			
Nr 16	bd	bd	12 504	bd	13 847	bd	15 969	16 574	14 450	15 842	16 820	15 785	16 774	17 000	17 253			
Nr 17																		
Nr 18	8 171	8 665	8 825	9 002	9 756	10 034	10 196	12 511	13 023	12 106	13 970	13 717	14 425	14 392	14 772			

c.d. tab. 3

Szkoła	Rok szkolny															
	75/76	76/77	77/78	78/79	79/80	80/81	81/82	82/83	83/84	84/85	85/86	86/87	87/88	88/89	89/90	
Podst																
Nr 19	bd	12 000	12 089	12 847	13 164	13 658	13 971	14 522	15 329	15 781	16 469	16 808	17 411	17 678	17 361	
Nr 20	6 561	6 783	7 073	7 108	7 125	7 172	7 265	7 508	7 958	8 479	9 300	9 538	9 936	10 010	11 000	
Nr 21	bd	bd	7 997	bd	bd	8 432	8 687	8 849	9 134	9 499	12 389	11 722	11 650	11 174	12 509	
Nr 22	9 646	10 000	9 523	9 928	10 324	10 400	10 520	11 181	11 601	12 083	12 408	13 066	13 702	bd	14 329	
Nr 23	bd	bd	bd	bd	bd	bd	bd	bd	bd	bd	bd	bd	3 374	3 628	3 800	
Nr 24	11 825	12 124	12 565	12 855	13 357	14 408	14 437	15 509	16 536	16 827	17 884	18 632	20 563	18 724	18 824	
Nr 25	bd	bd	bd	5 607	5 760	5 829	5 930	5 174	5 961	6 588	6 842	6 968	7 032	7 540	8 100	
Nr 26	bd	bd	7 454	7 712	8 468	8 992	9 308	9 241	9 100	9 115	9 816	12 814	12 820	12 540	12 310	
Nr 27	bd	bd	bd	bd	9 572	9 714	9 916	11 720	13 190	15 873	18 143	19 751	20 694	21 000	21 524	
Nr 28	bd	bd	9 960	bd	10 304	10 730	10 732	11 775	13 034	13 525	bd	bd	15 505	bd	16 235	
Nr 29	bd	bd	bd	bd	bd	bd	bd	3 426	bd	bd	bd	bd	4 910	4 914	5 000	
Nr 30						bd	1 090	5 180	7 204	10 208	12 915	15 186	17 843	19 881	21 093	
Nr 31							1 811	3 271	4 650	7 667	8 651	10 220	11 748	12 289	12 561	
Nr 32													7 500	7 900	8 349	
Nr 33															5 482	

bd – brak danych

Źródło: Dokumentacje biblioteczne i szkolne szkół podstawowych w Kielcach za lata 1975 – 1990. Archiwa biblioteczne i szkolne kieleckich szkół podstawowych.

Tabela 4. Przeciętna liczba przeczytanych książek przez 1 ucznia w szkołach kieleckich w latach 1975/1976–1989/1990
/c.d. na s. 102

Szkoła Podst.	Rok szkolny																				
	75/76	76/77	77/78	78/79	79/80	80/81	81/82	82/83	83/84	84/85	85/86	86/87	87/88	88/89	89/90						
Nr 1				8,2	14,4	13,2	13,5	14	11,8	12,1	10,9	bd	10,6	10,5	9,2						
Nr 2	bd	bd	8,3	9,1	bd	bd	5,5	13,2	10,3	9,2	7,2	8,2	9,1	8,3	9						
Nr 3	26,3	21,4	21	23,5	24,8	24,6	23	21,6	10,3	9,6	11,7	19,1	22,4	14,9	13,7						
Nr 4	21,3	16	bd	15,1	bd	12	15	13	16	bd	bd	bd	bd	bd	bd						
Nr 5	18	12	15	22	32	36	32	30	22	11	18,2	18,4	18,8	17,8	17,2						
Nr 6	26,1	bd	bd	21,6	31,2	25,8	23,2	25,8	21,3	19,7	21	17,6	15	18,6	19,6						
Nr 7	17,5	18	12	23	17	20	19,5	21,5	21,6	20,4	19,5	16,3	19,5	17,2	16,9						
Nr 8	12,5	18	16,2	bd	20,7	18	21,2	18,2	16,6	15,1	17,3	bd	6,6	10	12,8						
Nr 9	17,8	20	18,5	17,5	18	18,5	21,6	17,3	13,6	8,8	bd	bd	10,4	11,5	7,6						
Nr 10	15	13	21,6	15	12,8	13	10	11	11	9	14	13	9,6	10,9	17,3						
Nr 11	bd	26	21	19,4	20,5	11,7	20,5	bd	bd	bd	bd	bd	bd	bd	bd						
Nr 13	23,5	23,4	20,1	21	bd	23,3	bd	bd	bd	bd	7,9	6,2	8,4	11,9	10						
Nr 15	16,5	24	18,9	bd	17	21,2	23,3	18,5	16,5	16,4	bd	bd	13,9	13,8	13,4						
Nr 16	19	19,5	17	31	33,7	19,4	22	26	28	29	23	19	21	22	24						
Nr 17																					
Nr 18	25	28,5	20,8	22,6	25	26	30,3	34,2	20,3	21	16,5	14	20	14,2	15,5						
Nr 19	23,5	23,1	22,1	23	22,4	23	21,2	22	24	24	23,1	22	21,6	19,6	20						
Nr 20	14	13,5	16	12	11	10,5	13	15	14	9	15,5	11	10	13	13,5						
Nr 21	17,6	17	19,7	19	19,5	19	19	19	20	19	12,9	18	10,5	11,5	12						

c.d. tab. 4

Szkoła	Rok szkolny															
	75/76	76/77	77/78	78/79	79/80	80/81	81/82	82/83	83/84	84/85	85/86	86/87	87/88	88/89	89/90	
Podst.	20,2	14,9	21	28	17,3	25,1	24,3	20	16,8	18,5	17,6	18,5	16,3	bd	15,4	
Nr 22	bd	bd	bd	bd	bd	bd	bd	bd	bd	bd	bd	bd	7,7	8,2	7,5	
Nr 23	26,9	23,4	14	19,5	17,4	18,2	18,9	19,3	18,2	13,9	11,7	13	13,5	12,4	12,6	
Nr 24	19,1	18,3	17,1	bd	bd	bd	18	bd	19	bd	18,1	17	17	bd	bd	
Nr 25	28,2	32	24,1	22,3	23,1	20,3	23,1	24,2	29,4	25,7	21,6	19,8	16,2	14,6	13	
Nr 26	bd	bd	bd	bd	23,8	21,4	30,4	31,6	24	21	28	26	13	17	15	
Nr 27	bd	bd	bd	bd	26,7	32,2	22,8	24,7	22	23,5	17,6	18,3	15	15,7	16,3	
Nr 28	bd	bd	bd	bd	bd	bd	bd	bd	bd	bd	bd	bd	bd	7,5	bd	
Nr 29																
Nr 30								10,4	9,1	8,1	4,3	9,6	10,6	10,1	11,1	
Nr 31							18,5	21,5	16,2	14,8	12,7	6,5	6	6,4	5,5	
Nr 32													8,8	9,2	11,3	
Nr 33															bd	

bd – brak danych

Źródło: Dokumentacje biblioteczne i szkolne szkół podstawowych w Kielcach za lata 1975 – 1990. Archiwa biblioteczne i szkolne kieleckich szkół podstawowych.

Upadek etosu pracy widoczny w badanym okresie, a szczególnie na przełomie lat osiemdziesiątych i dziewięćdziesiątych we wszystkich niemal dziedzinach życia, nie ominął również bibliotekarstwa¹².

Nastąpiła degradacja społeczna wielu zawodów określanых dawniej jako inteligentkie, czego wynikiem jest niska pozycja materialna m.in. bibliotekarzy, zatrudnionych nie tylko w analizowanych placówkach. Tak więc sytuacja, w jakiej znalazło się bibliotekarstwo szkolne jest niekorzystna. Istnieje zatem pilna potrzeba rozwiązywania powyższych problemów, o czym w różnym zakresie traktuje współcześnie ukazujące się czasopiśmiennictwo bibliotekarskie czy też publikacje zwarte poświęcone tym zagadnieniom.

Grażyna Gulińska, Renata Skrzypek, Anna Wieczorek

Primary School Libraries in Kielce in the Years 1975–1990

Summary

This article presents the activity of 31 primary school libraries in Kielce in the years 1975–1990. A particular attention is drawn to the housing and financial conditions in the investigated libraries, employment criteria librarians, the size of volume collections, as well as readership.

¹² J. Kołodziejska, *Kultura, gospodarka, biblioteki*, s. 128. Zawodowi bibliotekarza J. Kołodziejska poświęciła rozdział VI cytowanej pracy.